

DEP. VERTROUWELIJK

HEDEN

TER ADVISERING

Aan

de minister

ter informatie

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie

Bestuursondersteuning & Advies

Direct contact

10.2.e | 10.2.e

T 10.2.e

Datum

16 oktober 2020

Notitienummer

2020-0000202146

Auteur

10.2.e | 10.2.e

10.2.e | 10.2.e

10.2.e | 10.2.e

10.2.e

10.2.e | 10.2.e

10.2.e | 10.2.e

notitie

Vorbereiding Catshuissessie 18 oktober 2020

Aanleiding

Op zondag 18 oktober vindt er van 14:00 tot 17:00 uur een bespreking in het Catshuis plaats over Corona. Gespreksonderwerpen zullen in ieder geval 'testbeleid' en 'gedrag' zijn. U heeft daarnaast verzocht om een economische analyse van het effect van de nieuwe contactbeperkende maatregelen en de toereikendheid van het huidige steunpakket. Als bijlage bij deze notitie ontvangt u de voorbereiding, bestaande uit:

1. Testbeleid
  - a. Presentatie strategie testbeleid 2.0
  - b. Notitie testbeleid t.b.v. Catshuissessie (*ter achtergrondinformatie*)
2. Gedrag
  - a. Presentatie rapid response team Gedrag en Corona (*ter achtergrondinformatie*)
3. Economische analyse van het effect op steunpakketten
  - a. Outline Kamerbrief 26/10 → wordt nog afgestemd met andere departementen en volgt in een nazending.
  - b. Memo 1: generieke regelingen
  - c. Memo 2: specifieke regelingen
  - d. Bijlage update quarantaineregeling (*ter achtergrondinformatie – niet om te delen*)

Onderstaand vindt u een toelichting op de drie onderwerpen.

1. Testbeleid – stand van zaken

Advies

- U kunt de presentatie/toelichting van de minister van VWS aanhoren. De minister van VWS zal waarschijnlijk ingaan op: i) De stand van zaken, ii) de strategie m.b.t. sneltesten, en iii) versterking van de regie in het testlandschap.
- U kunt uw eigen presentatie toelichten. De redeneerlijn is hieronder in het kort opgeschreven.
- U kunt de overige deelnemers met behulp van uw presentatie overtuigen van het grote maatschappelijk en economische belang van testen (naast het zicht houden op het virus), het belang van het verlagen van de drempel om je te laten testen en dat hiervoor meer nodig is dan momenteel is voorzien. U kunt samen met ministers SZW en EZK pleiten voor het opschalen van de capaciteit door de private sector, naast het werk dat de GGD nu doet.

Kernpunten

- De presentatie en notitie is met SZW en EZK gedeeld. EZK heeft nog specifieke aanvullingen gedaan op het gebied van wat er momenteel aan initiatief loopt met VNO. SZW steunt onze lijn.
- EZK is met ons van mening dat de extra ondersteuning voor het testbeleid via de GGD moet lopen en via aanvullende infrastructuur (plan VNO). Regie in laatste geval niet bij GGD maar wel nadrukkelijk aanvullend en complementair. Aanvullende infrastructuur valt onder publieke regie (kabinet) mbt inzet en keuze doelgroepen/ testen/ voorwaarden.
- Deze versie van de presentatie en notitie is aangevuld met een beschrijving van een aantal internationale voorbeelden, die we hebben opgehaald via contacten bij de ambassades.

Redeneerlijn bij uw eigen presentatie

1. Testen is cruciaal om het aantal besmettingen in te dammen en de sociaal-maatschappelijke en economische effecten zo veel mogelijk te beperken.
2. Er moeten meer mensen getest kunnen worden. Momenteel duurt het lang voordat je een afspraak kunt maken om je te laten testen en duurt het vervolgens ook lang voordat je de uitslag ontvangt. De drempel om te testen moet omlaag
  - a. De testbereidheid van mensen is slechts 32%;
  - b. 90% van de mensen met klachten blijft niet thuis
  - c. Een afspraak + uitslag duurt gemiddeld 85 uur.
3. Terugkijkend hebben we te maken gehad met te weinig testcapaciteit. Er wordt gewerkt aan meer testcapaciteit bij de GGD, maar er is meer nodig en mogelijk.
4. De testbehoefte is groter dan de huidige raming bij een hogere testbereidheid. Een schaa sprong in de testcapaciteit is nodig om een grotere testbereidheid te faciliteren en asymptomatisch testen mogelijk te maken.
5. Bovenop de inspanningen die nu geleverd worden door de GGD, is het noodzakelijk om de capaciteit via een andere weg op te schalen. Marktpartijen kunnen snel extra capaciteit leveren, terwijl de regie ten aanzien van het beleid bij de overheid blijft. Dit kan bijdragen aan een snellere daling van de r-waarde.
  - Het initiatief van EZK en VNO-NCW biedt de mogelijkheid om een sprong in het testbeleid te maken.
  - In steeds meer landen wordt asymptomatisch getest, bijvoorbeeld bij contacten of risicoberoepen. Dit is van belang voor vroegsignalering en om verspreiding van het virus tegen te gaan.

2. Gedrag

Advies

- U kunt aangeven dat het heel fijn is dat gedragskansen steviger worden opgepakt. Op dit moment worden gedragsinterventies nog zeer beperkt toegepast. Het inzetten van gedragsinterventies kan potentieel voorkomen dat er meer algemene restricties moeten worden opgelegd die grote maatschappelijke gevolgen hebben. Er valt nog veel winst te behalen door gedragskennis systematisch te benutten;
- U kunt aangeven dat het wenselijk is dat er een duidelijke politieke commitment komt om kansrijke gedragsinitiatieven snel op te schalen. Op dit moment zijn er meerdere partijen die zich bezighouden met de gedragskansen rond COVID-19 (o.a. Rapid response team, RIVM Corona gedragsunit, programmadirectie-COVID). Maar er zijn geen duidelijke afspraken gemaakt over verantwoordelijkheden en middelen.
- U kunt inbrengen dat er meer mensen en middelen nodig zijn om de gedragskansen slagvaardig op te pakken.

Kernpunten

- Minister Wouter Koolmees houdt zondag een presentatie in het Catshuis over de coronacrisis in het licht van gedrag. Hij is van mening dat gedrag een grotere rol moet gaan spelen in het gehele proces en dat gedragsexpertise een inherent onderdeel is van het programma DG COVID en de NCTV. Hij vindt dat bij de huidige maatregelen te veel wordt ingezet op communicatie en handhaving. Daarnaast vraagt hij aandacht voor het feit dat, naast gevolgen op gebied van gezondheid, Covid-19 ook gevolgen heeft voor o.a. onze economie en het sociaal en psychisch welbevinden. De presentatie is vooral agenderend van aard, en schetst daarnaast een koersadvies. De hoofdboodschap zijn drie wensen van Koolmees:
  - Breder interveniëren dan alleen communicatie "daar zijn waar zij zijn". Doelgroep betrekken, omgeving aanpassen, etc.
  - Borgen dat gedragskennis vanaf de start van het ontwikkelen van maatregelen wordt meegenomen;
  - Eigenaarschap van de crisis terugbrengen naar de burger: overheid en burger samen verantwoordelijk ('als ik mij gedraag, is de kans groter dat we binnenkort weer binnen mogen sporten').

Toelichting

Rapid response team Gedrag&Corona

- Het aantal Coronabesmettingen is sinds begin juni opgelopen. Ingrijpende restricties om het aantal besmettingen terug te dringen gaat gepaard met maatschappelijke gevolgen, op het vlak van welbevinden, gezondheid en economie. Een andere mogelijkheid om de toename van besmettingen af te remmen is het inzetten van gedragsinzichten.
- Onder leiding van 10.2.e is eind augustus een traject gestart met als doel het ontwerpen van gedragsmaatregelen die op (zeer) korte termijn kunnen worden gelanceerd in Nederland. De twee 10.2.g hebben hiertoe de hulp ingeroepen van de gedragsteams van alle ministeries en enkele uitvoeringsorganisaties. Inmiddels is dit team omgedoopt tot het Rapid response team.
- In het team zijn gedragsexperts vanuit de verschillende gedragsnetwerken binnen de Rijksoverheid betrokken, inclusief collega's van de RIVM corona gedragsunit. Het team werkt daarmee over de grenzen van de departementen heen en is nergens officieel belegd.
- Het Rapid response team werkt gedragsinterventies uit die mensen ondersteunen in de naleving van de maatregelen, en gaan verder dan communicatie en nudging. De potentieel kansrijke interventies worden tot nu toe gepitcht aan de 10.2.e en bij goedkeuring worden deze verder uitgewerkt en uitgetest in subteams. Eén concrete gedragsinterventie wordt door de programmadirectie COVID-19 momenteel geïmplementeerd, namelijk: een website met tips over hoe mensen coronaproof thuis kunnen afspreken met familie en vrienden.
- In de bijgaande Powerpoint (*bijlage 2a*) vindt u een overzicht van de gedragsinterventies die het Rapid response team momenteel aan het uitwerken is. Een aantal voorbeelden:
  - (Klap)armbandjes: door het dragen van een armbandje doe je een appel op de ander: help mij om afstand te houden, in plaats van: blijf uit mijn buurt!
  - Presentje na afloop van coronatest: door mensen na de test een klein presentje aan te bieden (bijvoorbeeld een Pathéhuis bon) maak je quarantaine 1) aantrekkelijker, en 2) dit stimuleert het wederkerigheidsprincipe;
  - Druktemeters bij supermarkten: door gemakkelijk (online) inzichtelijk te maken wanneer het in welke supermarkt druk is, kunnen mensen bewuster een afweging maken op welk moment boodschappen te gaan doen.
- Om gedragsinterventies echt verder te brengen en om snel kansen op te pakken is voldoende mankracht nodig. Voldoende expertise en/of capaciteit,

zoals gewenst bij de uitrol van concrete gedragsinterventies, is niet bij de Rijksoverheid aanwezig. Daar past het om externe expertise in te huren, zoals gedragsbureaus. Het Rapid response team heeft nu geen financiële middelen en moet voor iedere opdracht zoeken naar de mogelijkheden. Dit kost veel tijd en inzet. Een eigenstandig budget is dan ook gewenst.

- Op dit moment ontbreekt een duidelijke structuur in de gedragsaanpak. Er meerdere partijen die zich bezighouden met de gedragskansen rond COVID-19: 1) Corona gedragsunit RIVM, 2) Rapid response team en 3) programmadirectie-COVID. Er zijn geen officiële afspraken gemaakt over de taakverdeling en financiële middelen. Om slagvaardig te werk te kunnen blijven gaan is het goed om te komen tot een duidelijke taakverdeling. Een mogelijke verdeling van taken is:
  - de gedragsunit van het RIVM (en het NCTV) beantwoordt acute vragen;
  - het Rapid response team werkt en test concrete gedragskansen uit;
  - de programmadirectie-COVID is verantwoordelijk voor de verdere implementatie van kansrijke gedragsopties. De programmadirectie-COVID houdt ook zicht op de samenloop van de verschillende communicatie uitingen en gedragskansen.

3. Economische analyse van het effect op de steunpakketten

Kern noodpakket

- Tijdens (of en marge van) de Catshuissessie van zondag zal naar verwachting ook de brief over extra maatregelen bij het noodpakket aan de orde zal komen.
- Zoals besproken met u afgelopen donderdag, werken we met de andere vijfhoek departementen aan een analyse van wat er met het oog op de nieuwe restricties nog nodig is in het noodpakket. Daarover is voor woensdag a.s. een BWO gepland. Vervolgens kan de concept brief vrijdag in de MCC worden besproken en zondag 25 oktober in het Catshuis.
- Wij hebben een outline voor de brief gemaakt (bijlage 3a-moet nog worden toegevoegd, wordt momenteel nog afgestemd door EZK). Om te voorkomen dat de lijn te veel uiteenloopt hebben wij dit al ambtelijk met de andere departementen gedeeld. De outline vindt u bijgevoegd en ook ministers Wiebes en Koolmees hebben deze ontvangen. We horen graag of deze outline in lijn is met de brief zoals u die voor ogen heeft.
- Mogelijk wil minister Wiebes al tot een besluit komen over welke extra maatregelen nodig zijn. We adviseren u in dat geval aan te geven dat u eerst de analyse wilt zien en te verwijzen naar het BWO van woensdag. Voor uw achtergrond hebben we in de toelichting onze eerste gedachten bij de verschillende opties op een rij gezet.
- N.B.: Voor het BWO zijn de ministers van VWS, OCW en BZK, die vanuit sport, cultuur en gemeenten ook betrokkenheid hebben, nog niet uitgenodigd. Mogelijk wilt u eerst/alleen bilateraal contact met hen over de mogelijke uitbreiding van maatregelen voor hun sectoren. We horen graag wat hierin uw voorkeur heeft.

Toelichting voor uw achtergrond: voor- en nadelen mogelijke extra maatregelen

- De TVL 2 biedt een ruimere vergoeding dan de TVL 1. Binnen de systematiek van de TVL kan een gerichte opslag worden verstrekt om tegemoet te komen aan het verzoek **om horecaondernemingen** extra te steunen. Deze 'ijskastcompensatie' kan worden gekoppeld aan de TVL, bijvoorbeeld met een opslag van 10 procent. De gemiddelde TVL-compensatie is 13.000, bij een opslag van 10% resulteert dit in gemiddeld 1.300 euro extra. De totale kosten van 10 procent opslag worden geraamd op 43 mln euro. Het is niet ondenkbaar dat, bij extra tegemoetkoming aan de horeca, ook andere sectoren zullen aansturen op een dergelijke behandeling.
- Voor de **amateursport** de regelingen TVS en TASO opnieuw open te stellen voor de periode oktober-december 2020. Dit is een tegemoetkoming in de

vaste lasten (huisvesting) voor amateursportverenigingen die moeten sluiten. De kosten worden op dit moment geschat op 60 mln.

- Het tweede **cultuurpakket** van 482 mln. ook specifiek te richten op de getroffen culturele instellingen waarvan de eerder verstrekte ontheffing op basis van 'groot (cultureel) belang' nu is ingetrokken. De besteding van de 482 mln. is namelijk nog niet uitgewerkt in concrete maatregelen. Desgewenst kan een deel van het geld voor 2021 naar 2020 worden gehaald.
- Met bovenstaande aanpassingen voor amateursport en cultuur wordt ook tegemoetgekomen aan **gemeenten** (deze maatregelen lopen deels via gemeenten). Daarnaast hebben gemeenten reeds 1,5 mld. ontvangen. Met gemeenten is een eigen systematiek afgesproken waarbij zij reële compensatie ontvangen voor hun gedeerde inkomsten en de door hen gemaakte kosten. De kosten voor GGD'en, veiligheidsregio's en inkomstenderving worden vergoed op basis van nacalculatie en ademen dus mee. Op het moment dat de crisis verergert, krijgen gemeenten automatisch meer middelen. Daarnaast zijn een aantal posten vastgesteld die niet mee ademen en waar ook druk kan komen om de compensatie te verhogen. Eind november is er een BOFv waar de stand van zaken omtrent de coronacompensatie worden besproken. Mocht het politiek noodzakelijk zijn om nu een beweging te maken, dan kan ervoor gekozen worden om additionele middelen (4 mln.) beschikbaar te stellen voor de extra inzet van boa's (naleving verscherpte maatregelen). Overigens is van de eerder beschikbaar gestelde 50 mln. voor heel 2020 een deel nog niet uitgeput.

In bijgevoegde memo's (bijlage 3b en 3c) worden de voor- en nadelen van beleidsopties voor de generieke en specifieke steunmaatregelen toegelicht. De indicatieve kosten van uitbreiding van het steunpakket zijn weergegeven in de tabellen. Bijlage 3d bevat de stand van zaken over quarantainevergoeding. In het licht van de bredere discussie over het testbeleid geldt dat meer middelen voor een beter testbeleid beter besteed zijn dan een forse uitbreiding van steunmaatregelen. De kosten van een quarantainevergoeding worden bijvoorbeeld geraamd om 1,6 mld., terwijl de achterliggende behoefte een beter testbeleid is. Het is dan beter om meer te investeren in een beter testbeleid. Het huidige steunpakket werkt immers in tegenstelling tot het testbeleid. Het huidige steunpakket werkt immers in tegenstelling tot het testbeleid effectief. Daarbij komt dat te veel steun aan bedrijven noodzakelijke verandering in de weg kan staan.